

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Novi deželni zbor.

Volitve so končane. 17 klerikalcev, 9 naprednjakov in 11 Nemcev bo štel novi deželni zbor — torej ostane natanko enako razmerje v deželnem zboru kakor je bilo v prejšnjem zasedanju. Toliko črnila, toliko papirja so potrošili klerikalci, hoteč ljudi uveriti, da na Kranjskem napredna stranka leži na smrtni postelji. Razložek je le ta, da je zmagala napredna stranka v mestih zoper združene Nemce in klerikalce, klerikalci pa so tačas postali zavezniki in srčni prijatelji proćodrimskih Nemcev. Naprednjaki si lahko častitajo, da nimajo več opraviti z Nemci, ki so naši krvni sovražniki. Tega zaveznika privošćimo dr. Kreku prav iz srca. V tesnem objemu z dr. Egerjem in z Žvegljem bo lahko dr. Krek premišljeval, kam pride demokrat in slovenski socijalist, če služi klerikalizmu. Z volilno reformo se bo novemu deželnemu zboru gotovo baviti. Stali si bosta nasproti 2 naziranj: klerikalci in Nemci bodo hoteli izvojevati novo kurijo, ki jo hoćejo prikrojiti tako, da dobe v njej vse mandate. Braniti hoćejo na življenje in smrt veleposestniško kurijo in izvojevati premembo deželnega reda v tem smislu, da bo za nadaljne morebitne premembe treba $\frac{4}{5}$ prisotnosti poslancev, mesto sedanje $\frac{3}{4}$. Naprednjaki pa bodo zahtevali splošno jednako volilno pravico s proporcionalnim manjšinjskim zastopom. Kranjsko bo razdeliti v male okraje, v kojih vsakem se bo volil po en poslanec.

Kompromis je med tema stališčema po našem mnenju nemožen. Prej ali slej mora zmagati stališće naprednjakov, ki je itak z njih ožjega strankarskega ozira zelo nesebično.

Če bi se dalo misliti na kak kompromis, bi moral biti temu pogoj le, če tak kompromis v kratkem pelje do splošne in enake volilne pravice. In to bi bil kompromis v tem smislu, da se Nemcem vzame s pomnožitvijo slovenskih mandatov možnost, da kratkoma z odsotnostjo preprećijo vsako volilno reformo. Moć veleposestniške kurije v deželnem zboru streti,

to je edini pogoj, pod katerim se da govoriti o kakem kompromisu. Ti zadolženi baronćki, da bodo obstruirali? Veseli dnevi bi bili to, ko bi ta družbica skušala slovenski večini delati sitnosti. Če vlada migne in če se jih v Ljubljani primerno osorno pozdravi, bo ta pešćica zlezla pod klop, in pot splošni in enaki volilni pravici je odprta.

Pa kaj sanjamo. Rekli smo že gori, da je kompromis nemožen. Kajti klerikalcem ni do splošne jednake volilne pravice, ni jim do tega, da se deželni zbor edine slovenske kronovine očisti veledeskarske nesnage. Zaobljubili so se z Nemci, da se jim ne skrivi lasu. Za to obljubo so šli Nemci v boj za Verbića, Pavšlarja, Ravniharja itd. Zato je nada na kompromis izključena in novi deželni zbor bo zopet ostal v znamenju boja.

V tem boju bo najbolj trpel kmetski stan, ki mu je deželni zbor najvaćnejša javna korporacija. Naloga vseh prijateljev kmeta je, da delajo na to, da se posveti v bodoćem deželnem zboru poleg volilnoreformnih debat dosti časa tudi perećim gospodarskim potrebam naše dežele. Prav, naj se le vrši boj za volilno reformo, a neumevno je, zakaj bi se ne dalo pri tem tudi gospodarsko delati ne glede na ta boj.

Politićne vesti.

Kranjski deželni poslanci so: Narodno-napredni dr. Janko Vilfan, Josip Lenarćić, dr. Ivan Tavćar, Filip Supanćić, dr. Fran Novak, Ivan Plantan, Engelbert Gangl. Klerikalni: dr. Ivan Šušteršić, dr. Ivan Krek, Franc Šuklje, Franc Jaklić, Ivan Lavrenćić, Josip Košak, Janez Mandelj, I. Dular, dr. Ignac Žitnik, I. Drobnić, Josip Pogaćnik, Demšar, Zabret, Bartol, Franc Povše, škof Jeglić in dr. Evgen Lampe. Nemci: dr. Eger, baron Apfaltrern, grof Barbo, baroni Born, Lichtenberg, Rechbach, Žvegelj, grof Margheri, Fran Gale, Etbin Schollmayer-Liechtenberg.

V Idriji so pri ožjih volitvah propali klerikalci. Izvoljen je učitelj Engelbert Gangl. S tem možem prihaja v deželni zbor prvi napredni učitelj.

Na Goriškem so v splošni in v kmetski kuriji med Italijani zmagali klerikalci, med Slovenci pa se klerikalcem stvar ni nič posrečila. V splošni kuriji pridejo naprednjaki s klerikalci v ožjo volitev, v kmetski kuriji sta na Krasu izvoljena naprednjaka dr. Gustav Gregorin in Josip Štrekelj. V gorah so hribovci izvolili duhovnika dr. Gregorčiča, v goriški okolici sta 2 klerikalna kandidata izvoljena s par glasi večine. V ožji volitvi je vse skupaj 5 klerikalcev s 5 naprednjaki. Slava Goričanom! Tudi goriški Vipavci so jo klerikalcem zagodli, da se lahko reče, da — bolj kot kranjski Vipavci.

V delegacijah so Ogrji cesarju v obraz povedali, da v zvišanje vojaških plač letos na noben način ne privolijo.

Na Pruskem se je po daljšem boju končno sprejela vladna predloga, da sme vlada Poljakom vzeti zemljišča, če se ji to zdi Nemštvu v korist. Nemci bodo tako kakor roparji preganjali Poljake z rodne zemlje.

Perzijskega šaha so anarhisti počastili z bombo, pa se jim ni posrečilo. Dober nauk zanj.

Domače vesti.

Postojnsko županstvo je odposlalo jako skrbno sestavljeno prošnjo na vojno ministrstvo radi stalne posadke v Postojni. Želimo, da bi imela prošnja zaželeni uspeh.

Notranjska posojilnica v Postojni je imela meseca svečana 1908 sledeče gibanje: Promet 128.300 K 20 vin. Posojila: dalo 11 prošnikom 11.440 K, vrnilo 39 strank 5771 K 67 vin. Vloge: vložilo 58 strank 47.371 K 54 vin., dvignilo 46 strank 35.131 K 02 vin. Poslovalo se je s 193 strankami, kar pripada povprečno na vsak uradni dan 24 strank.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: gdč. Lojzika Salmič izročila 1 K, br. Skalko Štefin izročil 2 K, ki jih je daroval g. Anton Lavrenčič mesto vstopnine na maskarado, ter 1 K, ki jo je daroval gosp. Gašper Lunder, c. kr. davč. sluga v Postojni, br. Dragotin Vičič izročil 1 K, ki jo je daroval g. Juh, harmonist iz Rakitnika. Cenj. nabiralcem in darovalcem presrečna hvala in živeli! Do danes znaša sklad za „Sokolski dom“ 939 K 57 vin. Bratje Sokoli! le tako vrlo naprej! Na zdar!

Postojnsko jamo je v četrtek, dne 5. t. m. obiskalo 75 Angležev. Ložirali so v „Narodnem hotelu“. To je bil prvi letošnji večji obisk postojnske jame. Sezija se je pričela s 1. marcem. Upamo, da bode le-

Listek.

Peš na Vezuv.

Potopisna črtica. — Spisal Fr. Valenčič.

(Dalje.)

Ko sva dospela do mesta, kjer ta cesta še ni odkopana, zavila sva na novo apijsko cesto. Na vrhu klanca se ista izliva zopet v staro apijsko cesto.

Do mesta Albano sva imela še par ur, kar sva hitro prekoračila, ker je po cesti hladna senca.

Vse albansko gorovje je pokrito z zeleno odejo gozdov. Skoro ni bilo sledu, da sva globoko doli v Italiji, ker je bil povsod košat gozd in prijeten hlad. Tu so priljubljena letovišča. V mestu je polno vil z lepimi parki. Povsod je krasen razgled proti jugu. Na vzhodni strani blizu mesta leži albansko jezero, kjer so še ponekod razvaline mesta Albalonge, prejšnje tekmovalke mesta Rima.

Z brzim korakom sva šla naprej in prispela do mesta Genzano. Od tam se vidi sredozemsko morje. Zavila sva strani od ceste in zagledala slikovito jezerce Lago di Nemi. Geologi so postavili hipotezo, da leži to jezero v kraterju ugaslega vulkana.

Šla sva dalje in dospela do mesta Velletri. Tam sva imela svoj popoldanski odmor.

Mesto Velletri leži na obronku albanskega predgorja. Sedaj šteje 17.000 prebivalcev. Leta 313 pr. Kr. je prišlo pod oblast Rima. Takrat se je zvalo Velitrae. Mesto ima škofa, ki je obenem kardinaldijakon. Vsa okolica je pokrita z vinogradi.

Dan je bil sila soparen in nebo je začelo postajati dvomljivo. Navzlic temu sva se dvignila ob treh. Do sela Cisterna je bilo še tri ure hoda. Zato sva hitela naprej, misleč, da uideva dežju. Začelo je polagoma rosi in zopet se je zjasnilo. To me je premotilo. Ali bože moj! Ta dan bi bil postal kmalu pogubonosan zame. Komaj sva bila oddaljena poldrugo uro od Velletri, začel se je ples nad nama. Take nevihte še nisem doživel.

Kdor ne pozna italijanske plohe, ta nima pojma, s kako silo delujejo tam naravni elementi. Mislil sem, da je s tem dnem mojemu življenju konec.

Na obeh straneh ceste so rasla visoka drevesa. Polje je bilo brez vsake kočice; nad mano visoko je završalo. Vetrovi so se topli v hudi borbi, a od morja so se podili črni oblaki. V par minutah je bilo jasno in oblačno.

Zadnji solnčni žarek je prodrl še enkrat skozi oblake do mene, in skoro potem se je zmračilo. Izza morja so se pojavili prvi bliski, za sabo zapuščajoč votlo gromenje. Tice so letale nizko nad zemljo, drevesa so klonila svoje veje, od ceste so dvigale prah prve debele kaplje. Še sem imel upanje, da uidem pravočasno do sela Cisterna. Še eno uro hoda je bilo.

tošnje leto boljše v vsakem oziru za jamo in za trg, kakor pa pretečeno, ko nas je nesrečni legar nadlegoval.

Zdravstveno stanje v Postojni je povsem izvrstno.

Postojnska kolodvorska restavracija je vendar po dolgem prizadevanju dobila dvojezične napise. Seveda je blažena nemščina na prvem mestu, kar je sramota. Škandal dela tudi „Ungarische Krone“ v sredi trga. Kedaj bode pa ta napis izginil gospod lastnik hotela? „Brbla“ jo je dobro pogodila.

Zahvala. Vodstvo ljudske šole v Postojni se tem potom najiskreneje zahvaljuje gospodu Kuttin Frančišku za izdatni znesek K 20—, ki ga je blagovolil darovati o priliki smrti svojega predragega, nezabnega očeta v prid tukajšnji šolarski kuhinji.

Maskarada „Postojnskega Sokola“. „V gozdu smo“, in zopet „v gozdu smo“. Te besede sem slišal na večer sokolske maskarade neštetokrat. Tudi meni se je tako zazdelo, ko sem prvič stopil v ozaljšano dvorano „Narodnega hotela“. To bujno zelenje, te vitke jelke ob stenah, kakor da bi bile vzrastle iz tal, ta aromatični vonj duhtečega igličevja, vse to je tako mogočno vplivalo name, da sem na prvi mah menil, da sem zašel na kako prostorno senožet sredi gostega gozda, kojo je umna roka spremenila v veselični prostor. Prvi vtisi so me popolnoma zadovoljili. Vesel nad vsem, kar mi je nudilo oko, sem se umaknil v kotiček,

od koder sem opazoval veselično vrvenje in se divil nad ubranimi zvoki vrle mornariške godbe. — Ura je že skoro devet. Občinstva — tujega in domačega, plesalcev in plesalk obojega spola — se je obilo nabralo. Na plesišču je sicer polegel prejšnji hrup in šum — nekaj plesalk s svojimi garde-damami je še došlo — zato pa narašča nestrpnost dam od minute do minute, kajti plesale bi rade, plesale do popolne utrujenosti. Vseh očíj so obrnjene proti vhodu, odkoder naj bi prikorakala vrla četa sokolskih plesalcev. Zdajci se čuje zamolklo povelje. Vrata dvorane se odpro, godba zasvira, in ob zvokih vedno lepe sokolske koračnice hiti v dvorano sokolsko krdelo, da otvori ples. Niso še utihnili zadnji odmevi sokolske koračnice, ko zaigra godba melodijozen valček. Novo življenje je šinilo v noge našim plesalkam in plesalcem. Hkrati sem naštel nebroj plesočih parčkov, ki so se zazibali tja po dvorani liki labodom v ribnjaku, kadar jih požene lahen vetrič po vodni gladini. Valčku je sledila živahna polka. Zdaj so počele prihajati maske v spremstvu neumornih sokolov. Med maskami smo zapazili lovkinjo, mačeho, ciganko, Španjolko in več drugih, vse ukusno opremljene, priprosto, brez nepotrebne navlake. Radi bi jih bili videli še več, pričakovali smo jih, a došle niso. Moške maske ni bilo videti niti ene. Z lokalnim vlakom so došli Logačani, da nam vrnejo naš obisk še izza njihovega samskega plesa. Ž njimi se je pripeljalo tudi

Hitela sva naprej. Vse zaman. Nad glavo je za-blisnilo, in skoro navpično je zdrknila pogubonosna iskra na razpokano zemljo. Kakor bi odprl zatvornico pri derečem potoku, tako se je vsula ploha na zemljo.

Gledal sem na desno in levo, da bi zazrl kako kočo, most, jamo: vse bi mi dobrodošlo. Nikjer nič, in nebo je lilo potoke voda na zemljo. Bil sem premočen do kože.

Nebo je bilo razžarjeno od neprestanega bliskanja. Zrak se je tresel od silnega gromenja. Zdaj tu, zdaj tam, brez odmora je treskalo. Nebo je zažarelo zdaj v čudogrozni sinjini, zdaj v temnordečem ognju. Jemalo mi je vid. Prah me je dušil. Vsemogoče oblike bliska sem zazrl. Pred mano se je pokazal vejasti blisek v rdeči in sinji barvi. Samo za hip in že je legla črna noč povsod. Koj za tem je švignila beložareča črta na tla, a istočasno je treščilo s tako silo, da sva nehote obstala.

Blizu je treščilo. Skoro sem otrpnil. Mislil sem, da je vse izgubljeno. Spredaj in zadaj, na levo in desno, nad glavo mi grmi in treska. Vse bo vrag vzel.

Cestni jarki so bili polni kalne vode, na tleh je bilo gosto blato, po žlebovih so drveli hudourniki in polnili široke suhe struge. Upehana, premočena sva komaj premikala noge, a nebo je igralo svoj ples naprej.

„Glej, tam je nekaj črnega,“ mi je rekel brat.

Bila je to visoka ograja, a pri vhodu je stala tablica z napisom: Prepovedan vhod.

„Notri pojdiva, naj prepove kdor hoče.“

Zašla sva na ograjen pašnik in v sredi zazrla slamnato kočo.

Ko sva stopila notri, je bila prazna. Zdaj pa le treskaj, sem si mislil, samo da sem pod streho.

Ko sva se pomirila, mi pravi brat: „Glej, dež je za popotnike največji sovražnik. Popotnik se nikogar ne boji, vse dežele preroma. A ko se bliža nevihta, takrat mu upade pogum.“

Maksim Gorki je odprl svetu to kasto človeštva. Kako čudovito on popisuje svoje borjake! Komaj se pojavijo prvi znaki spomladi, že se jim dvigajo prsa. Nič jih ne priveže na rodno vas. Kot lastovke se dvigajo in korakajo širom velike Rusije. Zdaj, ko sem zvršil ta eksces, poznam psihologijo teh ljudi.

Kamor idejo, povsod jim sije božje solnce. Vsak dan se odprejo nove krasote prostrane narave. Zdravih nog, veselega srca prehodijo in prepejejo dolga pōta. Brezskrbno spijo sladki sen v senčnatih gozdih pod jasnim nebom, a v jutru jih pozdravlja srebrna rosa in zlato jutro in poživljajoči solnčni žarki. Tako živijo in pozabijo na ves svet. Ko pa jih dohiti na cesti njihov največji sovražnik in jim zastavi korak, da ne morejo dalje, takrat se tresejo do kosti premočeni in se stiskajo pod mostovi, v duplih, pod košatim hrastom... Da, to je njihov sovražnik, tista šiba, katere se boje. Sicer pa je ni moči, da bi jim zastavila pot.

več dražestnih dam, ki so se skazale kot neumorne plesalke. V neuavadno velikem številu so nas posetili Šentpeterčani. Z njihovim prihodom je narastlo število plesalcev v toliko, da se nam ni bilo bati, da bi kaka dama premalo plesala. Plesalo se je poleg nebroja valčkov, polk in mazurk troje četvork v dveh vrstah pod vodstvom brata staroste gosp. Fran Paternosta; zadnja ni po številu plesalcev prav nič zastajala za prvo. Ko je posijala jutranja zarja skozi okna, se je vrtelo še nekoliko parov po dvorani. Smelo lahko trdim, da se ni plesalo že dolgo let na postojnskem plesišču s tako slastjo, s tako vnemo in s takim užitkom kakor na ta večer. Da pa je bil gmoten in moralen uspeh tega večera tako zadovoljiv, gre iskrena zahvala predvsem bratu starosti g. Fran Paternostu, ki se je zavzemal že koj spočetka za mornariško godbo. Divna njena glasba nas je vse očarala. Na zdar! Opazovalec.

Shod starišev in prijateljev šolske mladine se vrši v Zagorju v nedeljo, dne 8. sušca. Začetek po večernici. Vspored: vzgoja otrok v predšolski dobi in razgovor o šoli sploh. K temu shodu se uljudno vabijo vsi prijatelji šole.

Iz Št. Petra na Krasu. Tukajšni narodnjaki in narodnjakinje so priredili plesni venček dne 29. svečana v krasno okinčani dvorani g. F. Geržina v korist „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Pri tej veselici se je pokazalo, da tukajšnim naprednjakom in naprednjakinjam gori srce za dom in narod, kajti vkljub zelo slabemu vremenu se je občinstvo te veselice v tako obilnem številu udeležilo, da se je zamoglo poslati kot čisti dobiček 71 K 70 h v korist družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — Ples na ameriški način se je pod vodstvom g. F. Špilarja dobro obnesel. Godba iz Postojne je prav povoljno svirala. Cveteča mladina se je vrtela do belega dne in tudi kuhinja je svojo nalogo povoljno izvrševala.

Od Pivke. „Domoljub“ št. 9 se hvali, da je izid volitve deželnega poslanca pokazal, da tukaj klerikalna trdnjava še bolj trdno stoji, kakor pred šestimi leti. Ako dopisnik v „Domoljubu“ ceni moč klerikalne trdnjave na Pivki glede zmage pri volitvi deželnih poslancev, se zelo moti, kajti naš kmet ni svobodno volil. Imena poslancev so napisovali kaplani. Taka volitev, da kaplani hodijo od hiše do hiše ter glasovnice napisujejo po raznovrstnem pritisku, ni svobodna. S ponosom zamoremo reči, da se je število samostojno mislečih kmetskih mož, kateri so že pokazali na dan volitve svoj značaj, množi. Sigurno se zamoremo nadejati, da v teku šestih let bode klerikalna trdnjava na Pivki v razvalinah.

Iz Št. Petra. Zadnji čas prireja Dekliška Marijina družba v Št. Petru v posojilniški dvorani neke predstave. Želeti pa bi bilo, da se pri jednaki prireditvi naš kmet udeležencem ne predstavlja tako sirovega, zabitega in neumnega, kakor se je to pri predzadnji prireditvi godilo. Tudi gorenjsko dekle se je pri zadnji prireditvi glede obnašanja in govorjenja žalilo in pre-

tiralo. Naj se pri enakih predstavah naš pošten kmet in gorenjsko dekle ne zaničuje.

Druga številka „Slovenskega Branika“ je izšla. Vsebina je zelo zanimiva ter obseza sledeče: Sprejem. — Zadnje in predzadnje ljudstveno štetje na Koroškem. — Šolski učenci za družbo sv. Cirila in Metoda. — Krmin in okolica. (Kulturno-narodnopolisna črtica.) — Družba sv. Cirila in Metoda. — Zamejni Slovenci — Z narodnega bojišča. — Obrambno delo naših bratov. — Kaj delajo naši narodni nasprotniki? — Slovstvo. — V nobeni rodoljubni hiši bi se ne smelo „Slov. Branika“ pogrešati, ker je to edini obrambeni list, ki ga imamo Slovenci. — List stane za celo leto 2 K 40 h. Naroča se pod naslovom: Upravništvo „Slovenskega Branika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33.

Zahvala. Zagorski fantovski odbor se najiskrenejše zahvaljuje vsem svojim prijateljem in blagim dobrotnikom, kateri so količkaj pripomogli k tako lepo uspeli ljudski veselici. Posebej pa nas veže dolžnost, se prav toplo zahvaliti zlasti gospodu Alojziju Domicelj-u, ki se je toliko trudil z vežbanjem fantov in deklet za obe igri. Bog plačaj! Zagorski fantje.

Brv čez Reko pri Novaku v Smrjah bi bila res krvava potreba. Le sosednje občine naj bi se združile in prosile podpore, katero bi tudi gotovo dobile. Ob narasli vodi ne more nikdo čez, če tudi bi marsikdo rad, a mora hoditi čez eno uro odaljen most. Občine zganite se! Z malimi stroški pa si bodele naredili veliko dobroto in korist.

Iz Zagorja na Pivki. Nedolžna dekleta v staroslovenski noši so našega g. župnika tako užalile, da je precej v nedeljo sklical shod Marijine družbe. Kaj je vse počenjal v cerkvi! Klical je dekleta pred Marijin oltar, tam naj se vsaka odpove Mariji. Kako bo stopila, ker se je vsaka tresla od straha. Kar je bilo bolj pametnih in pogumnih, so odšle iz cerkve. „Mi se nočemo odpovedati Mariji, pač pa družbi!“ tako so govorile. Ali župnik je kričal za njimi v sveti jezi. „Od tu mi lahko uidete, ali iz pekla mi pa ne boste mogle.“ (Kaj bodo samo Marijine družbe šle v nebesa in drugi vsi v pekel? Ali bo g. župnik tudi v peklu podil?) „Sedaj sem otrebil ljuliko od pšenice“, pravi nadalje. Ali g. župnik, če ste se trudili na ta način ljuliko od pšenice strebiti, ste skoraj gotovo ljuliko pridržali. Seveda ste tiste, ki so hčere od narodno napredno mislečih staršev, izbrisali. Pa gospod župnik, kakšne so pa druge? Vse so plesale, kolikor je deklet v Zagorju in Drskovčah. Kaj ste pa nekatere pridržali v družbi dasi so tudi plesale? Kedo bi pa potem nosil Reziki pošte v farovž? Tista, ki prinese kaj novega, pa lahko obliže kak talerček. Drugače ne bi vedno stale tam in obirale poštenih ljudi. Farovško je vse dobro, seveda tudi pomije. Ako so Marijine hčere, naj molijo v cerkvi ne pa v župnišču. Kako lepo skrbite g. župnik za svoje ovčice, se razvidi iz tega: Ko so bile volitve, ste šli sami od hiše do hiše iskat, pa ne zgubljenih ovčic, ampak volivcev. V sredo ko pa je bilo treba, ste pa

poslali pismonoša, da je pobiral svetinje od deklet. Kaj si morejo ljudje potem misliti od takega pastirja. Lepa beseda lepo mesto najde, z grobstvo pa ne bode nič opravili tudi pri dekletih ne. Za enkrat naj bo dosti, drugič kaj več. Nam pa dragi fantje naj ne upade pogum. Pokažimo da smo sinovi naroda, vneti za narodni napredek in izobrazbo. Korajža velja, pa se vse doseže.

Zagorski fant.

Iz Trnovega. Nad vse dobro se je obnesla čitalniška veselica, ki se je vršila 3. t. m. Igralci so splošno pokazali, da ima trnovska čitalnica prav izvrstne moči, s katerimi se bo lahko še marsikaj naredilo. Svoje vloge so mojstersko pogodili, posebno vloga Gregca je bila vrlo uprizorjena. G. R. Valenčič je pokazal, da zna uloge dobro razdajati, ker res je bil vsak igralec popolnoma istinit. Začeli pa so se pripravljati že za drugo igro, katera se uprizori koncu tega meseca. Le pogumno naprej! Veselico je počastil s svojo modrostjo tudi neki agent za žveplenke, „Frffa“, kateri pa je vedno pazil na neko damo iz tujega kraja, ki je tudi bila na veselici navzoča. Kdor je le hotel poslušati tega vsiljivca, temu je začel razkladati evangelij klerikalne stranke. Seveda je moral take slišati, da ga še danes bole ušesa. Sedaj bodo gotovo kričali v „Domoljubu“, kakšni da so pristaši kmečke stranke. Svobodno jim! — Po volitvah smo. Kakor smo pričakovali, tako se je izteklo. Zmagala je tista stranka, katera je napela vse moči in izrabljala vse svoje „žegne“. Marsikaj se je zgodilo, kar upije po zadoščenju ter tudi dokazuje, kako je treba delati in se obnašati, da se pride na površje. Trnovski župan, veleučeni Terkan je počenjal v svoji mogočnosti stvari, katere so vsakemu županu nedovoljene. Poslal je svojega tajnika z občinskim slugo, da sta nosila krog glasovnice in sta tudi vsakega silila, da ako hoče, mu podpišeta. Pridružil se jima je še nek drug klerikalen kričac, in hodili so okrog mesto občinskega sluge. Toda saj tudi za občinskega slugo nista sposobna, ampak bi bila bolj sposobna za kravjega pastirja. — Gosp. nadučitelj Ravnikar je poslal v „Slovenca“ na zadnji „Notranjčev“ dopis neko izjavo, v kateri je dokazal vso svojo nesposobnost in je tudi dokazal, da priznava resnico tega, kar se je poročalo. Toda ako želi g. R. še kaj izvedeti, mu drage volje postrežemo. Tudi je izjavil, da mu je vseeno, ako vsakikrat „Notranjec“ poroča o njegovem delovanju. Njegovo 11letno dekletce pa je pravilo g. Jenkam V. razreda, da so ata silno hudi in tudi grozno zabavljajo čez neko osebo, katerej pa se niti sanjalo ni o tem dopisu. Gosp. R. hočemo izpolniti željo in zopet opisati nek hraber čin. Neki Slovak, ki je prodajal po svetu svojo robo je zašel tudi v šolsko kuhinjo ter ponujal svoje blago. Gosp. R. mesto da bi mu rekel, da ne kupi nič, je začel grozno vpiti nad ubogim krošnjarjem in ga pehati iz hiše. Slovak, ne vedoč, da je ta tako surov človek, ni hotel še takoj ampak je še vedno ponujal. To pa je gosp. R. tako ujezilo, da je pahnul z vso močjo Slovaka, kateri je padel s svojo robo po

tleh. Ko ustane, zagrabi palico in ga vpraša kaj mu je storil, da ga meče po tleh, ter hoče palico zagnati vanj. Med tem pa gosp. R. zapre vrata in palica odleti ter zadene šolsko okno, katero še sedaj priča o potrpežljivosti vzgojitelja mladine. Takih in enakih slučajev bi si nabavili cele koč, toda prostora primanjkuje, da bi vse napisali. Vendar pa jasno in določno zahtevamo: „Proč s takim vzgojiteljem mladine“. Proč z gosp. Ravnikarjem, na njegovo mesto naj pride mož, ki razume in spolnuje svoje dolžnosti!

Občinska hranilnica v Postojni

izkazuje za mesec svečan t. l. naslednji denarni promet in stanje.

Vložilo se je	K 86.463.43
Dvignilo se je	„ 5.151.86
Stanje hranilnih vlog	K 114.914.28
Posojil se je izplačalo na	
hipoteke	„ 1.937.—
Stanje posojil na hipoteke	„ 13.002.40
V razne denarne zavode se	
je naložilo	„ 85.000.—
dvignilo	„ 6.000.—
Stanje naloženega denarja	„ 101.965.58
Denarni promet je znašal	„ 157.837.25

Iz teh podatkov je pač jasno, da se mladi, še le štiri mesece poslujoči denarni zavod živahno in krepko razvija. Delokrog občinske hranilnice se bode vedno bolj razširjal ter se tem bolje razcvital, čim več bo imel zvestih prijateljev in krepkih podpirateljev, taci pa mu ne bo manjkalo, ako se bode ljudstvo zavedalo občekoristnega pomena tega zavoda.

Zlasti bi se ne smelo pogrešati podpirateljev iz domače občine, katera bo dobivala v svojem času od zavoda sigurno lepa sredstva v izvršitev blagotvornih naprav.

Ako se še omeni ugodnost pri posojilih, s katerimi deluje ta zavod, gotovo si bode ali si je že marsikateri dolžnikov pridobil prepričanje, da mu je s tem mnogo pomaganega, kajti ako si izposodi drugod denar, plačevati mora obresti leto za letom, glavnico pa ostane vedno dolžan.

Vsak dolžnik, kateri si pri občinski hranilnici postojnski izposodi 1000 K proti amortizaciji na 36 let, prihrani 640 K in tak zavod, ki služi obče v pripomoč in napredek ljudstvu in sploh za javnost, je treba vsestransko podpirati.

Občinska hranilnica ima svoj uradni prostor v občinskem uradu.

Narodno gospodarstvo.

Teleta rabijo luči, zraka in prostosti. Da teleta slabo vspevajo, je krivo včasih to, ker jih kmetje privežejo v hlevu v kot, kjer je najmanj svetlobe in najslabši zrak. Teleta naj se sploh ne privežejo, najsvetlejši prostor je zanje šele dovolj svetel.

Ribji strup je jako nevaren živalski strup. Večkrat beremo, da je kdo obolel vsled zavživanja slabih rib in, da ga zdravniška pomoč ni mogla rešiti. Zgodilo se je že, da je obolela vsa rodbina vsled zastrupljenja po ribah. Poizvedbe so dokazale, da zastrupljenja ne povzročajo le slabe ribe, ampak tudi navidezno dobre, ki so bile shranjene na ledu. V Londonu, kjer so ribe važno živilo prebivalstva, so se z vživanjem takih rib že neštetokrat primerile nesreče. Preiskave so dokazale, da je vzrok iskati v tajajočem se ledu, ki je navadno poln nesnage in vsebuje nebroj gnjilobo povzročujočih bakterij. Na ledu se ribe najboljše ohranijo, a paziti je treba, da je led popolnoma čist, ker le potem je zavživanje rib brez nevarnosti.

Zdravo drevo ne sme imeti mahu in lišajev po deblu in vejah. Najboljše sredstvo za odpravo teh škodljivcev je pobeljenje dreves z apnom.

Okopavanje dreves je najvažnejše delo na sadnem vrtu. S tem delom se uniči plevel in škodljiva golazen krog drevesa, svetloba in zrak lažje prodirata h koreninam okopanega drevesa, zemlja krog drevesa se boljše razkaja, pognojenje več izdaja in drevo dobiva v zrahljani zemlji več potrebne mokrote.

Led v vodovodnih ceveh se staja, če nakopičimo krog cevi žganega apna in ga polivamo z vodo. Gašenje apna povzročuje toliko vročino, da se led v ceveh taja.

Zmrzlega sadja ne smemo prinašati na gorak prostor, le če se počasi otaja, ostane nepokvarjeno. Hitreje se vrši otajanje, če sadje položimo v mrzlo vodo. Če je sadje tako zmrznjeno, da se ne da več rešiti, ga je najbolje pustiti v tem stanju do uporabe, ker drugače hitro segnije.

Umetna gnojila naj se uporabljajo takoj po nakupu; zato jih je dobro nakupiti le toliko, kolikor jih rabimo za takojšno uporabo. Superfosfat in kajnit se rada navzameta vlažnosti iz zraka in se stlačita v kepe. Treba je ti gnojili zmešati s prstjo ali s peskom, ker se le na ta način dajo enakomerno raztrositi.

Kako očistimo vodnjak škodljivih plinov? Nihče se naj ne spusti v globočino, predno ni vodnjak očiščen strupenih plinov. Očistimo vodnjak z vrelo vodo, katero zlijemo ob straneh vodnjaka navzdol. Para, ki vhaja iz vode, vzdigne pline, da vhajajo s paro vred iz vodnjaka. Potem ni nevarnosti več.

Za rezanje cepičev sta januar in februar najprimernejša meseca. Cepiče spravljamo v kleti, kjer jih potaknemo v 20 do 30 cm visok pesek. Če jih spravimo na planem, moramo izbrati za cepiče senčne grede. Čim pozneje cepimo, tem bolj moramo paziti, da jih spravimo na mrzlem kraju. Posebno je treba paziti na češnjeve in hruškove cepiče, ker so cepiči nerabni, če že poganjajo. Najprej je treba zato narezati češnjeve cepiče.

Prešičjereja na Kranjskem. Na Kranjskem se peča vedno več kmetov s prešičjerejo. Posebno se to opaža na Dolenjskem. V kratkem bo tu dovolj pre-

šičev domače reje. Da bi se povzdignila prešičjereja je kupila c. kr. kmetijska družba l. 1907. 138 živali za pleme in sicer 66 merjascev in 72 svinj. Pred kakimi 15 leti smo dobivali prešiče skoro le iz Hrvaškega. Zdaj ostane mnogo več denarja v deželi kot prej. Priporočati je torej, da se še bolj oprimemo reje teh koristnih živali.

Po svetu.

Koliko je zaslužila „Vesela vdovica“? 3. januarja leta 1906 se je prvič uprizorila opereta „Vesela vdovica“ in se je ponavljala do sedaj 20.000 krat. Skladatelj operete Franc Lehár je zaslužil z njo 1.420.000 K, pisatelj operete je dobil tudi milijon kron, založnik 1.640.000 K. V Londonu se je do sedaj prodalo 60.000 iztisov. Na Dunaju in Berlinu so jo uprizorili po 400 krat, v Petrogradu, v Hamburgu in Kopenhagenu po 300 krat, v Monakovem in Kristijaniji po 200 krat. Tudi v Zagrebu so jo uprizorili večkrat.

13 vaških velikanov. V Vajdendorfu na Nižje Avstrijskem so stavili fantje s šestimi posestniki, da bodo vlekli voz s 30 vedri vina na kolodvor sami, brez pomoči; fantov je bilo 13. Stavili so za pol drugi veder vina. Ker je bil v Dirnkrutu ravno sejm, povzročala je ta stava mnogo zanimanja. Pot do kolodvora je $\frac{3}{4}$ ure dolga, vije se čez precej strm hribček. Posestniki, ki so se vdeležili stave, so tudi sedli na voz, ki so ga vlekli fantje. Počivali so med potjo samo enkrat in dobili stavo, ki so jo posestniki z veseljem odkazali.

Teža človeškega telesa. Dr. Rihardson je proučeval več nego 20 let preko 4000 oseb neke prisilne delavnice, da bi našel, kako se izpreminja teža človeškega telesa tekom leta. Razmere za takšno proučevanje so bile jako ugodne, kajti delo, hrana, spanje, vse je bilo odločeno vsem v enaki meri. Rihardson je našel, da teža človeškega telesa v nekaterih mesecih raste, v drugih pa se zmanjšuje. Za posamezne mesece je dobil ta-le števila: januar 0.14 manje, februar 0.24 manje, marec 0.95 manje, april 0.03 več, maj 0.25 več, junij 0.52 več, julij 0.08 več, avgust 0.70 več, september 0.21 manje, oktober 0.10 manje, november prav malo več, december 0.05 manje. Torej tehta naše telo po zimi manj, poleti več, pridobiva na teži v aprilu in izgublja v septembru. Vsekako so ti podatki precej nasprotni našemu dosedanjemu mnenju.

Kunci v Avstraliji povzročajo na polji in vrtih velikansko škodo. Vlada je v obrambo proti škodljivcem dala napraviti 3200 kilometrov dolgo ograjo. Naprava je veljala 6 milijonov kron, delo je trajalo 5 let. V oddalji na 7 kilometrov so nastavljene velike pasti, v katere se ujame vsak dan na stotine kuncev.

Pust brez porok. V Obernbergu na Gornjem Avstrijskem bo letošnji predpust minil brez poroke, akoravno šteje župnija 2000 duš. Kakor dokazujejo knjige od leta 1626 do danes se tak slučaj še ni primeril v tej župniji.

Beda. V Dunav je hotela skočiti s tremi otroci vred žena Jeti Najman. Na travniku poleg veletoka pa so se igrali otroci, ki so hitro obvestili stražnike in ustavili ženo. Ta teden se je zagovarjala nesrečnica zaradi poskušnega umora pred sodiščem. S 15. letom se je bila omožila v Galiciji s 17. letnim prodajalcem premoga. Čez par let je mož oslepel in rodbina se je preselila na Dunaj, ker je mož upal, da mu bodo zdravniki pomagali. Toda zaman! Na Dunaju se je rodbina le še pomnožila, tako, da je bilo 6 živih otrok. Lakota jih je mučila, 10 mesečni dojenček ni dobil pri materi ne kaplje mleka več. Zjutraj je mati pri dobrodelnem društvu prosila kruha, toda so jo zavrnil. Tudi v prenočišče, kjer je rodbina nekaj časa bivala, je niso hoteli več vzeti, ker je bil nje rok že potekel. Zdravniki so izjavili, da si ni bila izstradana in izmučena žena v trenutku, ko je hotela iti z otroci v vodo, več v svesti, kako grozovito dejanje namerava. Bila je zato oproščena. Dunajčani pa so zbrali 6000 K, da bi nesrečni rodbini pomagali.

Demonstracija. Na Dunaju je bilo raztrosenih v zadnjih dneh nešteto listov z napisom: „Kako dolgo boste še stradali?“ Dne 27. febr. pa se je zbralo več tisoč delavcev pred poslansko zbornico in vpilo: „Delati hočemo!“ in „fej!“ Policija se je trudila razgnati množico. Pri tem je aretovala 9 mož, kar je izzvalo največje ogorčenje. Neki pekovski pomočnik se je nalašč vrgel na tir električne železnice in razgrajal, dokler ga niso s silo odvedli. Policija je potem zaprla ulice krog parlamenta. Par delavcev pa je stopilo v zbornico, da se tam pogovore s poslanci o obupnem položaju delavstva.

Po dijamantni poroki je umrl 83 let stari Jožef Knap. Njegova žena Ana, stara 93 let in on sta praznovala poroko s sorodniki, ko mu je postalo tako slabo, da je izdihnil.

Kazen za detomor. 42 letni delavec Stac je z ljubico Prokop zastrupil svoje nezakonsko dete. Porotno sodišče v Mladi Boleslavi ga je obsodilo na smrt, žensko pa v 8 letno ječo.

Požar na ladiji. Angleški parnik „Stoubert“ je postal žrtev požara. 15 mornarjev se je potopilo. 37 oseb se je rešilo na rešilnih čolnih.

Za kratek čas.

Sumničenje. Gospa: „Kje je lepi kos pečenke, ki je ostal danes opoldan?“ Kuharica (ki je mornarjeva ljubica): „Gotovo jo je maček požrl.“ Gospodinja: „Če le ni bila povodna podgana“.

Požar v pivovarni. „Kako vrlo so vendar gasilci delali pri požaru!“ „Rad verjamem! Pomislite, da je to edina pivovarna daleč na okrog!“

Bodi usmiljen z živalmi! Berač: „Letos so mi zmrznile vse uši na životu in v obleki. Drugo leto bom moral pozimi na jugu živeti.“

Izjava.

Na volilnem shodu g. Jos. Lenarčiča, deželnega poslanca z Vrhlike, ki se je vršil tu v Postojni dne 26. svečana t. l. sem se posluževal v svojem kratkem govoru besede „Ausländer“. Ta beseda ni le razburila meni sovražne duhove, ki so jo pograbili s škodoželjno slastjo, da jo izrabijo prej ali slej v njihove nečedne agitacijske namene, ampak se je tolmačila tudi v krogu mojih ožjih somišljenikov povsem krivo. Zategadelj mi ne preostaja ničesar drugega, kakor da še enkrat na tem mestu slovesno izjavljam, da sem si privoščil z besedo „Ausländer“ naša dva politikujoča, brezdomovinska za papežki Rim vneta kaplana in nikogar drugega. Toliko v pojasnilo mojim prijateljem in sovražnikom!

Postojna, dne 5. marca 1908.

Fran Paternost
hotelir.

Listnica upravnistva.

»Notranjec« stane za Ameriko dva dolarja. To pa z ozirom na visoko poštnino.

Loterijske številke.

Trst, 29. februarja	41	59	72	65	29
Praga, 4. marca	36	28	82	66	70

Dva izkušena

lovska psa=breka

stara 1½ leta, ima naprodaj posestnik **Franc Kodre** na **Gočah**, p. Vipava. — Cena po dogovoru.

V Zagorju na Pivki

bo

10. marca t. l.

obnovljeni živinski in kramarski

 semenj.

Kašelj!5245 notarsko poverjenih spri-
čeval dokazuje, kako zdra-
vilne so**Kaiser-jeve****Kdor**ljubi svoje zdravje, ga
odpravi.**prsne karamele** s 3
smrekamiZdravniško preizkušeno in priporočeno zoper **kašelj, hripa-
vost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.****Zavoj 20 in 40 vin. Škatljica 80 vin.**Zalogo ima **I. Hus**, lekarnar v **Vipavi**.

Ponudbeni razpis

stavbenih del enorazredne ljudske šole na Kalu.
Dela se oddajo najnižjim ponudnikom.

Zidarska dela:

zid, pregraje, oboki — je ceniti skupno po m^2 . Na-
bijanje stropov, omet, čistenje notranjih prostorov, se
prosi vsako posebej ceniti po m^2 . Potrebni material
preskrbi odbor.

Mizarska dela:

vrata, okna, podove in šolske klopi, se prosi vsako
zase ceniti. Dober les preskrbi mizarski mojster sam.Vsa tu neimenovana dela preskrbi ali naroča
stavbeni odbor.Načrt je vsakemu na razpolago na Kalu. Potrjeni
podjetnik je obvezan položiti 10% varščine.Vsak ponudnik se prosi, da predloži cene, po
katerih misli delo prevzeti, najkasneje do 21. marca t. l.
pismeno.

K A L, dne 26. februarja 1908.

Stavbeni odbor na Kalu
p. Št. Peter na Krasu.

Gospodarsko poslopje

s prostornim hlevom, skednjem,
pripravno lopo in lepim vrtom
se prodaja pod prav ugodnimi pogoji**v Ilirski Bistrici.**Več se izve v gostilni pri Kovalu št. 3
v Ilirski Bistrici.**Pozor!!****Pozor!!**Trgovina s trav-
nimi semeni**Franc Kastelic**v Kandiji pri
Rudolfovem.Uljudno naznanjam, da sem **otvoril popolno urejeno****trgovino s travnimi in deteljnimi semeni,**ki stoji pod strokovnim nadzorstvom **g. V. Rohrmanna**, na-
čelnika podružnice c. kr. kmetijske družbe v Rudolfovem.**Vsa semena so preiskana glede kaljivosti in
čistote po c. kr. semenski pregledovalni postaji
na Dunaju, tako da jamčim za oboje.**Priporočam se za cenjena naročila, katera hočem točno
izvrševati, in ostajam
z odličnim spoštovanjem**Franc Kastelic.**

Prsni sirup

proti prehlajenju, **kašlju**,
hripavosti in prsnim bole-
činam 1 stekl. z rab. nav.
1 K 40 vin. — **Prsni čaj**
1 zavoj 50 vin. — **Sok****proti oslovskemu kašlju za otroke** 1 stekl. 70 vin. —
Mazilo proti trganju in revmatizmu 1 stekl. 1 K. —
Mazilo proti ozebkom 1 lonček 70 vin. — **Čisto ribje**
olje 1 stekl. 1 K.

Razpošilja vsak dan po pošti

lekarna pri Mariji pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoldne. ==

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne
dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji
najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.